

2011-05-11

Skötselplan

Nedre Lagnö naturreservat

Innehåll

A. ALLMÄN BESKRIVNING	4
1. ADMINISTRATIVA DATA OM NATURRESERVATET	4
2. SYFTE, FÖRESKRIFTER OCH SKÄL TILL BESLUT.....	5
3. ÖVERSIKTLIG BESKRIVNING AV BEFINTLIGA FÖRHÅLLANDEN.....	5
3.1. <i>Naturbeskrivning</i>	5
3.2. <i>Historisk och nuvarande markanvändning</i>	6
3.3. <i>Områdets bevarandevärden</i>	7
3.4. <i>Källuppgifter</i>	9
B. PLANDEL	11
SYFTE MED NATURRESERVATET.....	11
DISPOSITION OCH SKÖTSEL AV MARK	11
<i>Skötselområden</i>	11
2.2. <i>Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder</i>	34
2.3. <i>Jakt</i>	34
2.4 <i>Utmärkning av reservatets gräns</i>	34
TILLSYN	34
DOKUMENTATION OCH UPPFÖLJNING	34
<i>Dokumentation och inventeringar</i>	34
<i>Uppföljning av effekter av skötselåtgärder</i>	35
FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN	35
<i>Finansiering av naturvårdsförvaltningen</i>	35
KARTOR.....	35

A. Allmän beskrivning

1. Administrativa data om naturreservatet

Reservatets benämning: Nedre Lagnö naturreservat

Beslutsdatum: 2010-xx-xx

Län: Östergötland

Kommun: Söderköping

Areal: Land: 33,9 ha
Vatten: 0 ha

Naturtyper:	Skär och små öar i Östersjön	6,75 ha
	Havsstrandängar av Östersjötyp	7,42 ha
	Naturbetesmark	1,30 ha
	Äldre barrskog	4,95 ha
	Betad lind- och ekskog med hamlade träd	5,27 ha
	Lövskog	2,73 ha
	Blandskog	0,56 ha
	Kulturbetesmark	4,70 ha
	Åker	1,10 ha
	Åkerholme	0,05 ha
	Tomtmark	1,11 ha

Prioriterade bevarandevärden: Betade havsstrandängar
Ädellövskog
Hamlade träd

Övrigt: Delar av området är nyckelbiotoper (080731101 Barrskog och 080741231 Löväng)

Naturvårdsregister ID: Hör med Maria T., Ls

Fastighet/markägare: Lagnö 1:2, Söderköpings kommun

Naturvårdsförvaltare: Söderköpings kommun

Lägesbeskrivning: Reservatet är beläget på båda sidorna om väg 210 på den västra delen av Norra Finnö, ca 6,5 km öster om S:t Anna, Söderköpings kommun. Till reservatet hör också de större öarna Tväsäck och Lindholmen, de små skären Alskäret och Balkgrundet samt ett skogsområde väster om väg 210, ca 700 m söder om Nedre Lagnö.

Vägbeskrivning: Kör väg 210 österut från Söderköping. Efter S:t Anna passeras efter ca 6 km bron över Lagnöströmmen. Efter bron sväng andra avtagsvägen mot höger.

2. Syfte, föreskrifter och skäl till beslut

Syftet med Nedre Lagnö naturreservat är att bevara och vårda den variation av värdefulla naturmiljöer som finns i området, främst välutbildade strandängar, gamla, hamlade ädellövträd samt äldre barrskog. Genom att bevara naturtyperna skyddas också en lång rad livsmiljöer för krävande djur och växter.

Strandängarna ska fortsätta att hävdas genom bete. Även den äldre ädellövskogen ska även i fortsättningen betas och här ska också hamlingsbruket fortsätta. Den gamla barrskogen ska ha ett stort inslag av gamla träd, främst tall, men även gran och lövträd. Karaktäristiska arter för dessa naturtyper i allmänhet och hotade, sällsynta eller hänsynskrävande arter i synnerhet, ska bevaras.

En viktig del i detta är att bevara ett för det rörliga friluftslivet värdefullt område och genom olika åtgärder förbättra allmänhetens möjligheter att utnyttja detta. För att nå syftet för friluftslivet kan t.ex. parkeringsplatser, information, fågelskådarpattform och vandringsleder bli aktuella.

3. Översiktlig beskrivning av befintliga förhållanden

3.1. NATURBESKRIVNING

Naturreservatet omfattar flera olika naturtyper. Längst i norr finns äldre barrskog dominerad av tall på torrare, höglänt mark och gran på mer låglänt. Inslaget av gamla träd är stort och gäller främst tall där de äldsta träden har en ålder på ca 200 år. Längs några bryn och i mindre delar av detta skogsområde dominerar lövträd, främst asp och ek. Av asp finns dessutom en mindre mängd gamla träd och död ved. Inom en radie på ett par kilometer från Nedre Lagnö finns flera värdefulla barrnaturskogar vilket gör de äldre barrskogarna i Nedre Lagnö naturreservat värdefulla ur ett landskapsekologiskt perspektiv.

De två öarna Lindholm och Tväsäck ingår i naturreservatet. På Lindholm finns ca 15 gamla, hamlade lindar som, förutom kulturvärdet, har förutsättningar för en mycket värdefull skalbaggsfauna. Trädskiktet i övrigt domineras av tall där många träd har en ansevärd ålder. På Lindholm finns dessutom en stor hägerkoloni som sätter sin prägel på området. En annan fågelart som häckar på Lindholm är den rödlistade drillsnäppan. Lindholm betas årligen av nötkreatur vilket ökar öns naturvärde ytterligare. Trädskiktet på Tväsäck domineras av tall och ek som båda har en ålder på ca 150 år samt något yngre gran. Tväsäck har inte betats sedan 1960-talet men det finns fortfarande kvar en karaktär av betad skog.

Båtsholms strandängar hör till de största och mest värdefulla i S:t Anna. Området är en viktig häcknings- och rastlokal för änder, gäss och vadare. Bland häckfåglarna kan grågås, gräsand, sothöna, tofsvipa och fiskmåsar räknas. Bland arter som rastar eller på annat sätt besöker strandängarna finns bl.a. häger, brushane och havsörn. Strandängarna har också en representativ flora för betade strandängar vid Östersjön, med arter som krypven, salttåg, smultronklöver men även mer krävande arter som sumpgentiana, dvärgarun och kustarun.

Även ädellövmiljöerna i reservatet har en värdefull fågelfauna som bl.a. hyser de rödlistade arterna mindre hackspett och göktyta samt entita, en mes som kräver god tillgång på murken ved.

I den västra delen av samma betesfälla där Båtsholms strandängar ingår finns en värdefull torräng med artrik flora. Detta område har även en rik insektsfauna med flera rödlistade arter,

bl.a. fjärilsarterna allmän metallvingesvärmare, allmän bastardsvärmare och hedpärlemorfjäril samt skalbaggen *Cryptocephalus sericeus*. Bland växterna återfinns den rödlistade arten backklöver samt indikatorarterna brudbröd, backnejlika, solvända, jungfrulin, darrgräs, prästkrage och adam och eva. Förutsättningar finns också för en värdefull stekelfauna i detta område.

Ädellövskogarna på Uggeludden har mycket höga naturvärden som främst är knutna till de många hamlade, ihåliga lindarna. I ädellövskogarna finns också en rik flora med flera signalarter som visar på en skogsmiljö med höga naturvärden. Inom ett par kilometer från Uggeludden och Lindholm finns lindmiljöer som har inventerats med avseende på insekter och dessa områden hade en mycket värdefull skalbaggsfauna. Förutsättningarna för att några av dessa arter även förekommer inom Nedre Lagnö naturreservat får anses vara goda. På längre avstånd finns ytterligare värdefulla ädellövmiljöer vilket även gör Uggeludden värdefullt i ett landskapsekologiskt perspektiv.

I naturreservatet finns också tomtmark med ett äldre boningshus, uthus och lada. De främsta naturvärdena på tomtmarken är en gammal ek samt en smal remsa torräng i slänterna ned till åkermark i söder. På tomten finns också äldre äppleträd och planteringar, strukturer med både natur- och kulturvärden.

Berggrunden består av paleoproterozoiska bergarter (SGU 2007), d.v.s. vulkaniska bergarter som bildats för drygt 1,6 miljarder år sedan. En stor del av den svenska berggrunden består av bergarter av denna typ. I folkmun kallas denna bergart ofta för urberg.

De dominerande jordarterna i den norra, barrskogsdominerade delen består av grus, glacial lera och isälvsavlagringar i allmänhet i de lägre delarna och urberg går i de högre belägna delarna. I det område som nu är åker eller betad vall består jordarten av glacial lera. Närmare Lagnöströmmen tillkommer grovmo och sand, isälvsavlagringar i allmänhet samt gyttjelera. I anslutning till Uggeludden består jordarterna av postglacial lera, glacial lera, morän med svallat ytskikt samt urberg. Tväsäck domineras helt av urberg medan jordarterna på Lindholm växlar mellan morän med svallat ytskikt, grus, grovmo och sand samt urberg (SGU 1983).

Det gamla bostadshus som ingår i reservatet, Edgars, är byggd 1918 och har bl.a. fungerat som pensionat och telefonväxel. De senaste decennierna har husen förfallit men var 2010 fortfarande i ganska bra skick. Planer finns att skapa någon form av turistinformation i och i anslutning till fastigheten.

3.2. HISTORISK OCH NUVARANDE MARKANVÄNDNING

För länge sedan var stora delar av de nu skogklädda delarna utmarksbete. I den äldre barrskogen i reservatets norra del kan betesprägel fortfarande skönjas trots att det är länge sedan som betet upphörde. Sedan lång tid tillbaka har dock barrskogen i den norra delen av reservatet stått orörda vilket har resulterat i en biologiskt värdefull barrskog.

Även strandängarna har betats sedan lång tid tillbaka med skillnaden att de fortfarande hävdas på ett förtjänstfullt sätt. Då två öarna Lindholm och Tväsäck har också en tydlig beteskaraktär men det är bara Lindholm som fortfarande betas. Delar av strandängarna har tidigare varit åkermark. På Lindholm finns ett femtontal grova, hamlade lindar som visar på ett gammaldags sätt att skörda vinterfoder till kreaturen. Dessa lindar har återhamlats in i nutiden, en förtjänstfull natur- och kulturåtgärd.

I anslutning till strandängarna finns andra naturbetesmarker med lång hävdkontinuitet, vilket en lång rad signalarter visar på. Stora ytor åkermark utnyttjas numera som betesmark eller vallodling med efterbete. Endast en liten del av åkermarken utnyttjas fortfarande som åker.

Ädellövskogsområdet i anslutning till Uggeludden har förmodligen utnyttjats som löväng och betesmark. Efter ett kontinuitetsbrott har för ett par år sedan ett stort antal lindar har återhamlats och området betas av nötkreatur.

Häradskartan från 1874-81 skiljer sig inte så mycket från dagens förhållanden. Åkermark överensstämmer väl med dagens åkermark. Tväsäck och Lindholm var även då skogklädda liksom dagens områden längs väg 210. På lägre liggande områden vid Uggeludden fanns slåtterängar liksom i mindre omfattning i anslutning till Edgars.

3.3. OMRÅDETS BEVARANDEVÄRDEN

3.3.1. Biologiska bevarandevärden

I området förekommer naturvärden knutna till betesmarker där en lång rad kärlväxter knutna till naturbetesmarker och strandängar. På torra naturbetesmarker tillkommer flera rödlistade insektsarter som visar på betesmarkernas höga biologiska värden. På strandängarna häckar eller rastar några skyddsvärda fågelarter men betydligt fler krävande fågelarter utnyttjar förmodligen strandängarna som rast- eller häcklokal.

I ädellövmiljöerna förekommer flera krävande kärlväxter som genom sitt signalartsvärde visar på höga naturvärden. Insektsfaunan knuten till gamla ädellövträd, främst lind, är inte undersökt men är med stor sannolikhet mycket värdefull.

I de gamla barrskogarna förekommer signalarter knutna till både tall och gran vilket visar på dessa miljöers stora naturvärden.

Tabell 1. Rödlistade arter, signalarter, fridlysta arter och karaktärsarter påträffade i Nedre Lagnö naturreservat.

Svenskt namn	Vetenskapligt namn	Status	Förekomst
Fåglar			
Sånglärka	<i>Alauda arvensis</i>	NT	Åker och strandäng, tämligen allmän häckfågel
Brushane	<i>Philomachus pugnax</i>	VU, Fågeldirektivet	Strandäng, rastande
Drillsnäppa	<i>Actitis hypoleucos</i>	NT	Steniga stränder, sparsamt häckande
Häger	<i>Ardea cinerea</i>	K	Tallskog, stor koloni på Lindholm
Insekter			
Granbarknagare	<i>Microbregma emarginata</i>	RR, S	Gamla granar, tämligen allmän
Svart praktbagge	<i>Anthaxia similis</i>	RR, S	Gamla tallar, sparsam
(en fallbagge)	<i>Cryptocephalus sericeus</i>	NT	Torr ängsmark, sparsam
Allmän metallvingesvärmare	<i>Adscita statices</i>	NT	Betesmark, tämligen allmän
Allmän bastardsvärmare	<i>Zygaena filipendulae</i>	NT	Betesmark, allmän
Hedpärlemorfjäril	<i>Argynnis niobe</i>	NT	Betesmark, sparsam
Svampar			
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	NT	Gamla tallar, sparsamt
Kärlväxter			
Backklöver	<i>Trifolium montanum</i>	NT	Torr ängsmark, sparsam
Brudbröd	<i>Filipendula vulgaris</i>	I	Torr ängsmark, tämligen allmän
Backnejlika	<i>Dianthus deltoides</i>	I	Torr ängsmark, tämligen allmän
Jungfrulin	<i>Polygala vulgaris</i>	I	Torr ängsmark, tämligen allmän
Adam och Eva	<i>Dactylorhiza latifolia</i>	Fridlyst	Torr ängsmark, betesmark, tämligen allmän
Darrgräs	<i>Briza media</i>	I	Torr ängsmark, betesmark, tämligen allmän
Ängshavre	<i>Avenula pratensis</i>	I	Torr ängsmark, betesmark, tämligen allmän
Prästkrage	<i>Leucanthemum vulgare</i>	I	Torr ängsmark, betesmark, tämligen allmän
Solvända	<i>Helianthemum nummularium</i>	I	Torr ängsmark, betesmark, tämligen allmän
Sumpgentiana	<i>Gentianella uliginosa</i>	I	Strandäng, sällsynt
Dvärgarun	<i>Centaureum pulchellum</i>	I	Strandäng, sällsynt
Kustarun	<i>Centaureum littorale</i>	I	Strandäng, sällsynt
Gullviva	<i>Primula veris</i>	I, Förbud att plocka för försäljning	Naturbetesmark, betad skog, allmän
Bockrot	<i>Pimpinella saxifraga</i>	I	Naturbetesmark, betad skog, allmän
Blåsippa	<i>Hepatica nobilis</i>	S, Förbud att plocka för försäljning	Ädellövskog, tämligen allmän
Vårärt	<i>Lathyrus vernus</i>	S	Ädellövskog, sparsam
Vippärt	<i>Lathyrus niger</i>	S	Ädellövskog, sparsam
Hässlebrodd	<i>Milium effusum</i>	S	Ädellövskog, tämligen allmän
Tandrot	<i>Dentaria bulbifera</i>	S	Ädellövskog, sparsam
Trolldruva	<i>Actaea spicata</i>	S	Ädellövskog, sparsam
Lind	<i>Tilia cordata</i>	S, K	Ädellövskog, tämligen allmän

Tabell 2. Förkortningar i tabellen ovan.

ArtDatabankens kategorier för rödlistning (Gärdenfors 2010)		Länsstyrelsen, regional rödlistning	
Nationellt utdöd	RE	Regionalt rödlistad	RR
Akut hotad	CR	Skogsstyrelsens metodik för nyckelbiotopsinventering (Norén et al. 2002)	
Starkt hotad	EN	Signalart	S
Sårbar	VU	Jordbruksverkets metodik för bedömning av betesmarker (Rosqvist 2003)	
Nära hotad	NT	Indikatorart	I
Kunskapsbrist	DD	Karaktärsart, allmän bedömning	
		Karaktärsart	K

3.3.3. Kulturhistoriska bevarandevärden

Trädgården i anslutning till det gamla bostadshuset, Edgars, har missköts under en lång tid men har, och framför allt kommer att få, kulturhistoriska värden när trädgård och hus renoverats.

De hamlade lindarna på Lindholm och på Uggeludden är exempel på en gammal kulturtradition som fortfarande lever. Hamlingsbruket kunde förr i tiden vara nödvändigt för att klara djuren liv under vintern. Att det finns kvar i trakten är en viktig kulturgärning och är också värdefullt ur ett pedagogiskt perspektiv.

Enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök saknas registrerade fornlämningar i reservatet (Riksantikvarieämbetet 2011-05-11).

3.3.4. Intressen för friluftslivet

De främsta värdena för friluftslivet är de värdefulla strandängarna, äldre skog och hamlade träd. Tillsammans gör dessa olika naturtyper att Nedre Lagnö naturreservat bildar en typisk naturmiljö för den inre östgötaskärgården.

Genom planerade anpassningar för att främja friluftslivet kommer antalet besökare att öka och ges då goda möjligheter att ta del av reservatets naturvärden. Det kommer då också att finnas fina förutsättningar att lyfta fram och förmedla frågeställningar kopplade till olika naturvårdsåtgärder.

3.4. KÄLLUPPGIFTER

Gärdenfors, U. (ed.). 2010. Rödlistade arter i Sverige 2010. ArtDatabanken, SLU, Uppsala.

Löfroth, M. (red.). 1997. Svenska naturtyper i det europeiska nätverket Natura 2000. Naturvårdsverket.

Norén, M., Nitare, J., Larsson, A., Hultgren, B. & Bergengren, I. 2002. Handbok för inventering av nyckelbiotoper. Skogsstyrelsen, Jönköping.

Riksantikvarieämbetet 2011-05-11. Fornsök. www.raa.se/cms/fornsok/start.html

Rosqvist, G. 2003. Indikatorarter – metodutveckling för nationell övervakning av biologisk mångfald i ängs- och betesmarker. Jordbruksverket, rapport 2003:1.

SGU. 1983. Jordartskartan (8 H Arskösund SV/SO. SGU.

SGU. 2007. Berggrundskarta. www-markinfo.slu.se/sve/mark/berggr/bgkarta.html

B. Plandel

1. Syfte med naturreservatet

Syftet med Nedre Lagnö naturreservat är att bevara och vårda den variation av värdefulla naturmiljöer som finns i området, främst välutbildade strandängar, gamla, hamlade ädellövträd samt äldre barrskog. Genom att bevara naturtyperna skyddas också en lång rad livsmiljöer för krävande djur och växter.

Ett annat syfte är att bevara ett för det rörliga friluftslivet värdefullt område och genom olika åtgärder förbättra allmänhetens möjligheter att utnyttja detta.

2. Disposition och skötsel av mark

2.1. SKÖTSELOMRÅDEN

2.1.1. Skötselområde 1, Edgars

Areal: 1,11 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Beskrivning: Området består av en gårdsmiljö med ett bostadshus byggt 1918. Några tiotal meter sydost om det gamla bostadshuset finns ett uthus och en ladugård. I anslutning till byggnaderna finns också en modern transformatorstation (delområde 1a). Väster om bostadshuset finns en mindre dunge med lövträd och tall (delområde 1b) och ytterligare längre mot väster ett område med ung lövskog (delområde 1c). Området omges i väster och söder av en kantzön som består av mer naturlig gräsmark (delområde 1d). Längst i nordost finns ett litet område med löv och barrträd (delområde 1e).

Runt bostadshuset och mellan huset och grinden finns en grusad gång men dessa ytor är numera nästan helt igenväxta. Även ytorna runt uthuset och ladugården är igenväxta av grövre gräs. Träskiktet på tomten består av en gammal ek nordväst om bostadshuset (uppskattad ålder ca 200 år), två silvergranar (en nordost och en väster om bostadshuset), två stora cypresser i anslutning till grinden samt ett antal gamla äppleträd. Runt ladan växer slyartad lövträdsvegetation med en ålder på ca 30 år. Även på tomten i övrigt växer yngre sly av främst björk och tall. I anslutning till den grova eken finns en syrenberså. Gräsmattan är misskött sedan länge och består numera av grovt, högväxt, tuvigt gräs. På tomten finns några rabatter som även de är misskötta sedan länge. Fyra triangelformade planteringar med påskliljor omger silvergranen öster om bostadshuset och längs gången mellan huset och grinden finns på var sida två planteringar.

Ca 20 m nordväst om bostadshuset finns en gles dunge av björk och tall, där trädåldrarna för björk är 60 år och för tallarna ca 80 år (delområde 1b).

Längst västerut på tomten finns ett yngre uppslag av björk och sälg som har en ålder ca 10 år (delområde 1c).

I kanterna i den västra och södra delen av tomten växer lite äldre björk, oxel och fruktträd samt yngre ek. Denna del av tomten har ett magert fältskikt som är tydligast längs den södra kanten där det finns en torrängsvegetation dominerad av indikatorarten ängshavre. Här finns också tuvor av gul tuvmyra, en art som kräver varma, solexponerade förhållanden (delområde 1d).

Längst i nordost finns ett blandlövsbestånd med björk, asp, tall, gran och sälg. I buskskiktet växer en och lövsly (delområde 1e).

Naturvärden:

- Den gamla eken nordväst om Edgars har förutsättningar att hysa en värdefull lavflora och krävande, vedlevande insekter (delområde 1a).
- Eken som växer söder om ladugården kommer att bli ett värdefullt träd i framtiden (delområde 1d).
- Gräsmarken i slänten ned mot åkern i söder har förutsättningar att hysa en fin torrängsflora, bl.a. med indikatorarten ängshavre, med därtill knutna organismer (delområde 1d).
- Längst i väster växer en äldre oxel vars blommor är en värdefull näringsresurs för blombesökande insekter (delområde 1d).
- Trädgården med sina fruktträd och kulturväxter är en viktig resurs för många blombesökande insekter. Det finns också förutsättningar att det kan finnas gamla, numera ovanliga kulturväxter (delområde 1a).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Det övergripande målet är att tomten med bostadshus, uthus och ladugård ska bli en levande miljö med grusade gångar, skötta planteringar och gräsmattor och välansade fruktträd. Målet är att försöka återskapa trädgården med hjälp av gamla bilder. Prydnadsväxter och buskar ska i största möjliga utsträckning motsvara vad som fanns i en gårdsmiljö i denna del av landet i början på 1900-talet (delområde 1a).

- Trädgården ska återfå prägeln av en skött trädgård med gräsmattor, grusade gångar, planteringar, fruktträd och en berså (delområde 1a).
- Tomten i övrigt ska vara välskött med klippta gräsmattor och grusade ytor där det är lämpligt, t.ex. i anslutning till uthus och ladugård (delområde 1a).
- Den gamla eken och organismer knutna till denna (främst barklevande lavar och vedlevande skalbaggar) ska fortleva på lång sikt (delområde 1a).
- Slänterna ned mot åkern i söder och väster ska ha en prägel av torräng med enstaka lövträd och blommande buskar. Stenmuren i anslutning till Edgars ska vara synlig (delområde 1d).

Åtgärder:

Restaureringar:

- Ta bort den grova grenen som delvis sitter kvar i den stora eken. Andra döda grenar i eken och andra träd på tomten bör också tas bort för att förhindra skador på liv och egendom (delområde 1a).
- Såga ned de grenar som sticker ut över bostadshuset. Så stor del som möjligt av grenen ska vara kvar i trädet (delområde 1a).

- Återställ den gamla syrénbersån i anslutning till den gamla eken. Detta ska ske genom att den befintliga bersån klipps och, om det behövs, nyplantering av syrénbuskar. Vid nyplantering av buskar ska om möjligt samma sort återplanteras. Om det inte är möjligt ska en sort som i så stor utsträckning som möjligt överensstämmer i blomfärg och bladstorlek användas (delområde 1a).
- Återställ gräsmattan. Detta ska ske genom att den ansamlade lövförnan tas bort. Tuvor av grövre gräs ska tas bort. Bränning kan gärna användas men med stor försiktighet så att inte fruktträd eller prydnadsväxter i rabatter skadas eller att det utgör en risk för bebyggelse (delområde 1a).
- Återställ rabatterna. Detta ska ske genom att iaktta vilka prydnadsväxter som växer upp och ta till vara på dessa. Om prydnadsväxter dött ska luckorna återplanteras med växter typiska för en trädgård i den här delen av landet från tidigt 1900-tal. Här är det värdefullt om äldre personer som kommer ihåg hur trädgården såg ut tillfrågas samt att gamla foton studeras för att på så sätt utvärdera vilka växter som fanns i rabatterna (delområde 1a).
- Klipp fruktträden. Klippningen måste ske av en kunnig trädgårdsmästare så att träden, som inte klippts på många år, inte tar allvarlig skada (delområdena 1a).
- Ta bort den stora silvergranen som står väster om huset (delområde 1a).
- Ta bort granridån söder om huset. Här krävs försiktighet så att inte stenmuren skadas, t.ex. i samband med att rötterna tas bort (delområde 1a).
- I anslutning till stenmuren och den stensatta lilla vägen ned till åkern ska högre ört- och gräsvegetation röjas bort så att muren och vägen exponeras (delområde 1a).
- Björk, ek och tall i området väster om bostadshuset bör vara kvar (delområde 1b).
- Beståndet av lövsly i den västra delen av tomten får vid behov tas bort då de inte har några särskilda naturvärden (delområde 1c).

- Ta bort ansamlad gräsförna i den torra slänten ned mot åkern i söder. Även här kan bränning med försiktighet användas. De äldre träden (ek, fruktträd, oxel, björk) som står i slänterna ned mot åkern ska vara kvar. Fruktträden som står i slänten ska klippas av en kunnig trädgårdsmästare så att träden, som inte klippts på många år, inte tar allvarlig skada (delområde 1d).
- Blandskogsområdet längst i öster ska gallras så att resultatet blir en välkomnande, gles blandskog för besökare till Edgars (delområde 1e).

Löpande skötsel:

- Ta fortlöpande bort döda grenar i den gamla eken (delområde 1a).
- Klipp syrenbersån vid behov (delområde 1a).
- Klipp gräset (delområde 1a).
- Håll efter ogräs i rabatterna. Ersätt prydnadsväxter vid behov (delområde 1a).
- Klipp fruktträden (delområde 1a och 1d).
- Utför årlig slåtter i torrängen i den södra kanten. Slåttern ska ske i början av augusti, när de flesta örter har blommat över (delområde 1d).
- Håll efter föryngring av löv- och barrträd (delområde 1e).

2.1.2. Skötselområde 2, Åker nordväst om Edgars

Areal: 0,72 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Beskrivning: Strax nordväst om Edgars finns en liten åkeryta (delområde 2a) insprängd mellan tomtmark i väster, skog i norr och öster samt öppen betesmark i öster (skötselområdena 5, 6 och 7) samt en väg i söder. I den södra delen finns också en åkerholme i anslutning till vägen (skötselområde 3). Längs åkerns norra del sträcker sig en stenmur (delområde 2b) som delvis är i dåligt skick.

Naturvärden:

- I dagsläget finns inga speciella naturvärden kopplade till åkern.
- Om åkern börjar brukas som allmogeåker (se nedan) finns stora naturvärden kopplade till en lång rad sällsynta åkerogräs.
- Stenmuren är en värdefull miljö för många små djur som utnyttjar skrymslena mellan stenarna som jaktmarker, gömställen och boplatser.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Det övergripande målet är att åkerytan även i fortsättningen brukas som åker. Ett förslag är att ha som mål att åkern i framtiden brukas som allmogeåker, d.v.s. en åker som brukas på äldre vis och med äldre typer av grödor. Här finns då också livsmiljöer för hotade åkerogräs, en grupp växter som numera är mycket hårt. Tillsammans med betesmarkerna på strandängarna och de hamlade lindarna på Uggeludden och Lindholm blir en allmogeåker ett värdefullt komplement för att visa ett äldre odlingslandskap.

Stenmuren ska vara solexponerad och utan lövsly och högre örtvegetation som växer i eller i anslutning till muren.

Åtgärder:

Restaureringar:

- Ta bort lövsly och grövre örtvegetation som växer i och intill muren. Träd som är grövre än 2 dm och som växer i eller i anslutning till muren får vara kvar. Även blommande buskar kan få vara kvar men om det handlar om stora buskage ska de tryckas ihop.

Löpande skötsel:

- Fortsätt med åkerbruket. Om åkern ska skötas som allmogeåker får ingen konstgödning ske. Äldre sorter av stråsäd och andra grödor bör då användas. Eventuellt kan insådd av typiska åkerogräs (t.ex. blåklint och vallmo) vara intressant.
- Håll efter lövsly som växer upp i eller i anslutning till stenmuren.

2.1.3. Skötselområde 3, Åkerholme

Areal: 0,05 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Beskrivning: I anslutning till vägen finns en åkerholme som sträcker sig ut i en liten åker (skötselområde 2). Holmen är kraftigt igenvuxen av buskar och lövsly.

Naturvärden:

- Åkerholmen tjänar som gömställe, häckningsplats och födosöksplats för en lång rad organismer: Reptiler och smådäggdjur hittar föda och gömställen, småfåglar hittar häckningsplatser i det täta buskskiktet, insekter söker föda i de blommande buskarna och humlor hittar boplatzmöjligheter i brynen mot söder och väster.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Det övergripande målet är att åkerholmen även i fortsättningen ska vara en tät buskbevuxen yta och därmed också gömställe, häckningsplats och födosöksplats för en lång rad organismer.

Åtgärder:

Restaureringar:

- Fri utveckling av buskskiktet men träd ska tas bort. Rövning av buskar för att komma åt skåpet på elstolpen är tillåten.

Löpande skötsel:

- Håll efter vegetationen så att skåpet på elstolpen kan nås.

2.1.4. Skötselområde 4, Åker söder om Edgars

Areal: 4,70 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Beskrivning: Mellan Edgars och strandängarna i söder finns en åkeryta som utnyttjas som slåttervall med efterbete. Den rödlistade sånglärkan (NT) hör till häckfåglarna.

Naturvärden:

- Åkern är en viktig häckningsplats för många öppenmarksfåglar, t.ex. den rödlistade sånglärkan (NT).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Åkern ska även i fortsättningen användas som åker eller slåttervall.

Åtgärder:

Restaureringar:

- -

Löpande skötsel:

- Fortsatt hävd som åker eller slåttervall.

2.1.5. Skötselområde 5, Buskbärande betesmark norr om Edgars

Areal: 0,30 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Beskrivning: Strax norr om Edgars finns en mindre, ganska öppen, buskbärande kulturbetesmark betad av hästar. Buskskiktet består av nypon, slån och, på en plats, björnbär. Fältskiktet är trivialt.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Det övergripande målet är att betesmarken fortsätter att hävdas med ett betestryck som motsvarar att gräset är nedbetat i slutet på säsongen men utan att marken är kraftigt upptrampad. Den öppna betesmarken ska ingå i en betesfälla som också innehåller en tydlig brynmiljö och betad skog (skötselområde 6).

I området får åtgärder vidtas och anläggningar uppföras som stödjer besöksnäringen, t.ex. informationstavlor och bilparkeringar.

Naturvärden:

- Öppen betesmark är en viktig miljö för en mängd olika organismer knutna till betesmarker. Många småfåglar håller gärna till i buskar i öppna miljöer. En annan djurgrupp som är hårt knuten till betesmarker är spillningslevande insekter, t.ex. dyngbaggar. Många av dyngbaggarna har blivit sällsyntare på senare år.

Åtgärder:

Restaureringar:

- Ta bort de impregnerade ledningsstolparna som ligger i betesmarken.
- Ta bort all björksly.
- Tryck ihop slånåren, d.v.s. låt de grövre, höga buskarna i mitten på beståndet vara kvar men ta bort de mindre slånbuskarna i utkanterna av buskagen. Ta bort alla avklippta slånstjälkar efter röjningen.
- Tryck på samma sätt ihop björnbärssnåret. För att försvåra uppkomst av rotskott av björnbär kan en saltsten gärna placeras i anslutning till snåret. Ta bort alla avklippta björnbärsstjälkar efter röjningen.

Löpande skötsel:

- Fortsätt med betet.
- Håll efter lövsly.
- Låt inte slån och björnbär sprida sig mer än i de ytor där de finns kvar efter restaureringen.

2.1.6. Skötselområde 6, Betad skog norr om Edgars

Areal: 0,69 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Beskrivning: Norr om den öppna hästbetesmarken (skötselområde 5) finns en betad skog som ingår i samma betesfålla som skötselområde 5. Närmast den öppna betesmarken finns ett ganska glest trädskikt av tall, gran, björk och ek. Buskskiktet består av en och slån (delområde 6a). Norrut, i anslutning till väg 210, är skogen tätare men har fortfarande betesprägel, t.ex. enbuskar som står kvar sedan området var mer öppet. Här består trädskiktet av tall och gran, buskskiktet av en och lövsly (delområde 6b).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Området ska fortsätta att vara betesmark. Brynet ut mot den öppna delen av betesmarken ska vara välutvecklat med buskar och glest ställda träd (delområde 6a). Längre mot norr ska träden stå tätare och här ska det finnas en karaktär av betad skog (delområde 6b).

I området får åtgärder vidtas och anläggningar uppföras som stödjer besöksnäringen, t.ex. informationstavlor och bilparkeringsplatser.

Naturvärden:

- Sydvända bryn är en värdefull miljö för värmeälskande organismer, t.ex. gaddsteklar och dagfjärilar. Rikedomen av insekter bidrar till en art- och individrik småfågelfauna (delområde 6a).
- Betad skog är en värdefull miljö för organismer knutna till glesa, varma skogsmiljöer, t.ex. flera arter dyngbaggar som är knutna till sådana miljöer (delområde 6b).

Åtgärder:

Restaureringar:

- Ta bort yngre gran med en stamdiameter under 1,5 dm från den öppna betesmarken och ca 10 – 15 m in i skogen. Spara äldre granar som har en tydlig betesmarksprägel, d.v.s. granar med grenar ända ned till marken, i denna del av området (delområde 6a). Ta bort ca 75 % av alla granar i resten av delområde 6b. De som sparas ska ungefär motsvara de grövsta 25 procenten.
- Ta bort all tall med en stamdiameter under 1,5 dm i hela skötselområdet (delområdena 6a och 6b).

- Ta bort döda enbuskar i hela skötselområdet. Spara ek och björk samt levande enbuskar (delområdena 6a och 6b).
- Det material som tas ned ska läggas i högar i solexponerat läge, vilket gynnas insektslivet.

Löpande skötsel:

- Håll efter föryngring av tall och gran från den öppna betesmarken och ca 10 - 15 m in i skogen (delområde 6a).
- Håll efter föryngring av lövträd från den öppna betesmarken och ca 10 - 15 m in i skogen. Enstaka plantor av ek eller andra ädellövträd får sparas så att de får möjlighet att utvecklas till träd. Blommande träd och buskar får också sparas till en mängd av ca ett träd eller en buske per 10 kvadratmeter (delområde 6a).
- Fortsätt med betet (delområdena 6a och 6b).

2.1.7. Skötselområde 7, Blandskog nordväst om Edgars

Areal: 0,56 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Beskrivning: Området består av en blockrik, kuperad skogsmark som begränsas av en stenmur och en åker i söder (skötselområde 2), betad skog i öster (skötselområde 6) och väg 210 i norr. I väster fortsätter skogsområdet men med en annan markägare.

Trädskiktet består främst av gran, tall, björk och asp samt lite ek, sälg och lind. Gran och tall mäter ca 6 dm i stamdiameter, ek och asp ca 4 dm. Övriga trädslag är klenare. Tallarna är ca 100 år gamla. Även asparna är gamla och här förekommer aspar med asptickor och spetthål. I området finns måttliga mängder död ved i form av lågor av gran och asp samt stående död ved av björk.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Området ska vara ett blandskogsområde som går mot naturskog. I området ska det finnas gamla träd samt god tillgång på död ved.

Naturvärden:

- Äldre blandskog med inslag av död ved har stora värden för en lång rad organismer som kräver lång skoglig kontinuitet, t.ex. många lavar, mossor, svampar och vedlevande insekter.

Åtgärder: Fri utveckling.

Restaureringar:

- -

Löpande skötsel:

- Fri utveckling.

2.1.8. Skötselområde 8, Barrdominerad skog norr om väg 210

Areal: 4,95 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Västlig taiga, 9010

Beskrivning: Skogsområdet norr om väg 210 är kuperat och variationsrikt. Friska till fuktiga partier i sänkor (granskog) omväxlar med torra miljöer på bergen (hällmarksskog). Trädsnittet domineras av tall och gran. Tallarna mäter som mest ca 6 dm i stamdiameter och har en uppskattad ålder på som mest 200 år. Även de grövsta granarna mäter ca 6 dm men är yngre, som mest ca 100 år. På några av de äldsta tallarna växer den rödlistade svampen tallticka (NT). På gran- respektive tallstammar finns kläckhål av skalbaggar granbarkgnagare och svart praktbagge, två arter som är ganska ovanliga och kräver gamla, gärna solexponerade träd. Spritt i området växer också en del björk, ek, asp och rönn. Norr om den lilla åkerytan som går in i området från nordost finns en sydvänd brant dominerad av asp. Här finns aspar med spethål samt död ved av asp (delområde 8b). Längst i väster finns ett mindre område som domineras av ek och asp (delområde 8c). De äldsta ekarna växer längst i den norra delen av delområde 8c och är ca 100 år gamla. Busksnittet i hela skötselområdet är ganska glest och består främst av lövsly. Längst i söder går en betesfälla för hästar in i skötselområdet.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Området ska till största delen vara ett barrskogsområde som går mot naturskog. I området ska det finnas gamla träd samt god tillgång på gamla träd och död ved.

Naturvärden:

- Gammalt skogsbestånd med trädåldrar på ca 200 år för tall och ca 100 år för gran och ek ger förutsättningar för organismer knutna till gammal barrskog och barrdominerad blandskog. Tre signalarter knutna till tall och gran förekommer i området: svampen tallticka som växer på minst hundraåriga tallar samt de båda skalbaggar

granbarkgnagare (kläckhål i barken på gamla granar) samt svart praktbagge (kläckhål i barken på gamla tallar).

- Solexponerat bryn med äldre asp och död aspved ger goda förutsättningar för en värdefull lägre fauna (delområde 8b).

Åtgärder: Förutom de två restaureringsåtgärderna nedan ska området ha en till stora delar fri utveckling. Åtgärder för att hålla den lilla brukningsvägen från väg 210 ned till åkerytan öppen är tillåtna. Betesfällan som går in i den södra delen av området är tillåten även i fortsättningen men betestrycket måste bli betydligt lägre. Ett visst tramp är tillåtet men inte att stora delar av skogsmarken är helt vegetationsfri p.g.a. hästarna.

Restaureringar:

- Ta bort lövsly längs väg 210 så att äldre träd exponeras. Åtgärden ska genomföras från väg 210 och ca 5 m in i skogen (delområde 8a).
- Ta bort lövsly i åkerkanten norr om vallen som går in i området från nordost så att de lite äldre lövträden exponeras (delområde 8b).

Löpande skötsel:

- Håll efter lövsly längs väg 210 och ca 5 m in i skogen (delområde 8a).
- Håll efter lövsly i åkerkanten norr om vallen (delområde 8b).
- För att inte området ska växa igen är en viss bortröjning av granföryngring tillåten.
- Om möjligheten för skogsbete uppstår är detta positivt för området.

2.1.9. Skötselområde 9, Åker i anslutning till barrdominerad skog

Areal: 0,38 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: -

Beskrivning: Området består av en del av en åker som på tre sidor omges av skötselområde 8.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Området ska fortsätta att brukas som åker eller vall.

Naturvärden:

- Området har i dagsläget inga särskilda naturvärden.

Åtgärder: Inga restaureringsåtgärder är aktuella.

Restaureringar: -

Löpande skötsel: -

2.1.10. Skötselområde 10, Träd- och buskbärande naturbetesmark

Areal: 0,43 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Artrika torr-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ, 6270

Beskrivning: Den lilla delen träd- och buskbärande naturbetesmarken ingår i den stora betesmarken som omfattar skötselområdena 10 – 13. Trädskiktet består av björk, ek, körsbär, lind och oxel. Buskskiktet består av lövsly, en, nypon, slån och björnbär. Området begränsas i väster av en stenmur.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Området ska även i fortsättningen vara en träd- och buskbärande naturbetesmark med goda förutsättningar för en rik flora och fauna.

Naturvärden:

- Naturvärdena är knutna till naturbetesmarken som har förutsättningar att hysa en värdefull flora och fauna, t.ex. hagmarksväxter och dagfjärilar. Den rika förekomsten av blommande buskar är en av förutsättningarna för ett rikt insektsliv vilket i sin tur gynnar småfåglar och fladdermöss.

Åtgärder:*Restaureringar:*

- Tryck ihop snåren av slån och nypon, d.v.s. låt de äldre stammarna i mitten av snåret vara kvar men ta bort yngre stjälkarna i utkanten av snåret.
- Ta bort all lövsly av björk och asp som mäter under 1,5 dm i diameter.
- Ta bort döda enbuskar.
- Ta bort lövsly (träd med en stamdiameter under 1,5 dm) som växer i och i anslutning till stenmurarna.

Löpande skötsel:

- Håll efter rotuppslag av slån och nypon.
- Håll efter uppslag av lövsly.
- Håll efter uppslag av lövsly i och i anslutning till murarna.
- Fortsätt med betet.

2.1.11. Skötselområde 11, Solexponerad torräng

Areal: 0,57 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Artrika torr-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ, 6270

Beskrivning: Den buskbärande torrängen ingår i den stora betesmarken som omfattar skötselområdena 10 – 13. Torrängen sluttar mot söder – väster och är således solexponerad en stor del av dagen. Trädskiktet är glest och består av tall, ek, oxel och rönn. Buskskiktet domineras av en tillsammans med nypon, hagtorn och slån. Fältskiktet är artrikt med en lång rad torrmarksväxter, t.ex. indikatorarterna brudbröd, backnejlika, solvända, jungfrulin, darrgräs, ängshavre och prästkrage samt adam och eva och den rödlistade backklöver (NT). Dessutom förekommer de mer vanliga men typiska arterna fårsvingel, backsmultron, tjärblomster, gråfibbla, gulmåra och harklöver. Insektsfaunan är rik med arter som skalbaggen *Cryptocephalus sericeus* (NT) och fjärilarna allmän metallvingesvärmare (NT), allmän bastardsvärmare (NT) och hedpärlemorfjäril (NT). Gaddstekelfaunan är inte undersökt men förutsättningarna för en mycket värdefull sådan är stora.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Buskbärande, välbetad torräng med fortsatt goda förutsättningar för en rik flora och fauna.

Naturvärden:

- Värdefull torrmarksflora med arter som backklöver (NT), brudbröd, backnejlika, solvända, jungfrulin, darrgräs, ängshavre, prästkrage och adam och eva.
- Värdefull insektsfauna med arter som skalbaggen *Cryptocephalus sericeus* (NT) och fjärilarna allmän metallvingesvärmare (NT), allmän bastardsvärmare (NT) och hedpärlemorfjäril (NT).
- Goda förutsättningar för en värdefull gaddstekelfauna.

Åtgärder: Betet ska fortsätta med samma betestryck som varit fallet de senaste åren. En liten variation i betestryck beroende på årsmån är tillåten.

Restaureringar:

- Tryck ihop slån- och nyponsnår, låt de grövre, höga buskarna i mitten på beståndet vara kvar men ta bort de mindre slånbuskarna i utkanterna av buskagen. Ta bort alla avklippta slånstjälkar efter röjningen.
- Ta bort döda och döende enbuskar.
- Ta bort två mindre tallar i torrbackens nedre del.

Löpande skötsel:

- Håll efter rotskottsbildning av slån och nypon.
- Håll efter föryngring av tall.

2.1.12. Skötselområde 12, Betad skog

Areal: 1,48 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ, 9070

Beskrivning: Den betade skogen ingår i den stora betesmarken som omfattar skötselområdena 10 – 13. I den västra delen består trädskiktet av björk, asp, gran, tall, ek, körsbär, lind och oxel. En av ekarna mäter ca 7 dm i stamdiameter och har en ålder på ca 150 år. I den här delen av den betade skogen är buskskiktet ganska tätt av lövsly och slån. Närmare sjön domineras trädskiktet av klibbal och gråal med ett litet inslag av gran och ek. Ett par av ekarna är gamla och den grövsta har en stamdiameter på 8 dm. De flesta alarna är ganska unga med enstaka äldre träd finns. Dessa har en uppskattad ålder på ca 60 år. Även enstaka äldre björk med en ålder på ca 80 år växer i området. Även här växer slån i buskskiktet men det är generellt sett glesare. I den östra delen finns knappast något buskskikt förutom stubbskott av klibbal. Floran i hela skötselområdet är skugganpassad och trivial. Till området häckfåglar kan räknas entita, mindre hackspett (NT) och göktyta (NT).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Betad skog med äldre träd av ek. De grövre träden av ek och björk ska vara ljusexponerade. Området ska inte tillåtas att växa igen till en snårskog.

Naturvärden:

- Äldre ek och björk är värdefulla för lavar, mossor, svampar samt den lägre faunan.
- Häckningsbiotop för de rödlistade fågelarterna göktyta (NT) och mindre hackspett (NT) samt den minskande entitan.
- Fuktig, skuggig lövskog med förutsättningar för en flora och fauna som kräver konstant hög luftfuktighet.

Åtgärder: Betet ska fortsätta med samma betestryck som varit fallet de senaste åren. En liten variation i betestryck beroende på årsmån är tillåten.

Restaureringar:

- Skapa ljusbrunnar kring äldre ek och oxel.
- Ta bort lövsly och yngre lövträd så att skogsmiljön blir mer öppen.

Löpande skötsel:

- Håll efter uppslag av lövsly i ljusbrunnarna runt äldre ek och oxel.
- Hårda röjningar i strandskogen så att denna blir mer öppen är tillåtna, men äldre, biologiskt värdefulla lövträd ska få vara kvar.

2.1.13. Skötselområde 13, Öppna betesmarker

Areal: 4,46 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Havsstrandängar av Östersjötyp, 1630 samt Artrika torr-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ, 6270

Beskrivning: De öppna betesmarkerna ingår i den stora fållan som omfattar skötselområdena 10 – 13. De öppna betesmarkerna omfattar en mindre yta som tidigare till stor del varit åker längst i väster (delområde 13a), en frisk – fuktig betesmark som förmodligen varit åker tidigare, samt en fuktig strandäng med väl utvecklad zonerings (lågstarrzon, högstarrzon, blå bård och vassbälte) (delområde 13b). Trädskiktet är glest (delområde 13b) eller saknas helt (delområde 13a). I den östra delen av delområde 13b finns en smal bård av björk och klibbal längs ett mindre dike. Buskskiktet består av enstaka enar, främst i den västra delen av delområde 13b. Fältskiktet innehåller flera arter karaktäristiska för fuktiga strandängar längs Östersjöskusten, t.ex. krypven, glesstarr, salttåg, smultronklöver, saltnarv och strandkrypa. Tidigare har även indikatorarterna sumpgentiana, dvärgarun och kustarun rapporterats. Närmare vattnet växer

dessutom agnsäv, bladvass, havssäv och blåsäv. Till häckfåglarna på strandängarna kan canadagås, grågås, gräsand, sothöna, tofsvipa och fiskmåsar räknas. Till fåglar som rastar på strandängarna hör kricka, enkelbeckasin och brushane (VU).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Öppna, välbetade strandängar med tydlig zoneringsstruktur. Gynnsam miljö för djur och växter knutna till havsstrandängar. Det kommer att råda fritt tillträde till strandängarna men skyltar kommer att sättas upp som rekommenderar försiktighet för att inte störa fågellivet. Besökare kommer också att hänvisas till markerade leder.

Naturvärden:

- De välbetade strandängarna är mycket värdefulla för häckande och rastande fåglar, t.ex. änder, gäss och vadare.
- Strandängen är också hemvist åt en rad växtarter som är knutna till välbetade strandängar, t.ex. sumpgentiana, dvärgarun och kustarun.
- Strandängen är en av de bäst utbildade i S:t Anna och har därför ett särskilt bevarandevärde.

Åtgärder: Betet ska fortsätta med samma betestryck som varit fallet de senaste åren. En liten variation i betestryck beroende på årsmån är tillåten.

Restaureringar:

- -

Löpande skötsel:

- Fortsätt med betet.

2.1.14. Skötselområde 14, Ädellövskog i anslutning till Uggeludden

Areal: 5,27 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ, 9070

Beskrivning: Området består av kuperade, delvis blockrika lövträdsmiljöer där berget går i dagen på de mest höglänta områdena samt närmast vattnet. Området betas av nötkreatur och för ett par år sedan genomfördes en omfattande gallring av träd- och buskskiktet. Trädskiktet domineras av ek och lind. De grövsta ekarna har en stamdiameter på ca 9 dm och en uppskattad ålder på ca 200 år. Många av lindarna har nyligen återhamlats och i många av dessa finns håligheter. De grövsta lindarna mäter ca 6 dm i stamdiameter. Övriga träslag som förekommer är björk, rönn och apel. Buskskiktet domineras av hassel och lövsly samt en del nypon, slån, måbär och en. Fältskiktet domineras av vanliga, skuggfördragande arter men signalarterna blåsippa, vårärt, vippärt, hässlebrodd, tandrot och trolldruva växer i området vilket visar på näringsrik mark och en värdefull skogsmiljö. På klipporna närmast vattnet växer bl.a. vit fetknopp. Död ved förekommer relativt allmänt i form av lågor och stående död ved av lind, ek och björk.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Betad ädellövskog med ek och lind. Hamlade lindar, ihåliga träd och död ved av lind och ek förekommer rikligt.

Naturvärden:

- De många ihåliga lindarna ger förutsättningar för en mycket värdefull insektsfauna. Lindmiljöer vid Övre Lagnö, ca 1,5 km åt norr, visade sig vid en inventering utförd 2008 ha en mycket värdefull skalbaggsfauna.
- Även ekarna är värdefulla för den lägre faunan och barklevande lavar.
- Den döda veden av lind, ek och björk är värdefull för den lägre faunan.
- Signalarterna blåsippa, vårärt, vippärt, hässlebrodd, tandrot och trolldruva visar på näringsrika markförhållanden och en värdefull skogsmiljö som har förutsättningar att hysa fler krävande arter.

Åtgärder: Ädellövskogsområdet ska fortsätta att betas och ingå i fållan som även omfattar öppen gräsmark och strandängar (skötselområde 15). En liten variation i betestryck beroende på årsmån är tillåten.

Restaureringar:

- -

Löpande skötsel:

- Håll efter uppslag av lövsly.
- Återhamling av lindarna.

2.1.15. Skötselområde 15, Öppna betesmarker vid Uggeludden

Areal: 2,96 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Havsstrandängar av Östersjötyp, 1630 och Artrika torr-friska låglandsgräsmarker av fennoskandisk typ, 6270

Beskrivning: I anslutning till ädellövskogen på Uggeludden finns inom skötselplanens gränser mindre, betade områden som ingår i samma betesfålla som ädellövskogen. Längre mot nordväst, åt Båtsholm till, finns större strandängar som dock inte ligger inom skötselplanens gränser och även dessa strandängar ingår i samma betesfålla.

Betesmarkerna norr om ädellövskogen består till största delen av gammal åker med trivial flora. Längst i väster övergår betesmarken i strandäng med typiska arter som salttåg, rödsvingel och gåsört.

Mellan själva Uggeludden och ädellövskogen på fastlandet finns en mindre strandäng som vid högvatten är översvämmad. Vanliga arter är här gåsört och revsmörblomma. Längst i söder övergår strandängen i ett vassbälte i en mindre vik. Den norra och södra delen skiljs åt av en smal bård av klibbal. Även längst i väster finns en mindre dunge med ek, björk och klibbal.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: De öppna betesmarkerna ska även i fortsättningen vara öppna, välbetade och i stort sett trädlösa. Det kommer att råda fritt tillträde till strandängarna men skyltar kommer att sättas upp som rekommenderar försiktighet för att inte störa fågellivet. Besökare kommer också att hänvisas till markerade leder.

Naturvärden:

- De välbetade strandängarna är mycket värdefulla för häckande och rastande fåglar, t.ex. änder, gäss och vadare.
- Strandängen ligger i anslutning till andra strandängar och utgör därför ett viktigt komplement till dessa. Tillsammans utgör strandängarna de största och bäst utbildade i S:t Anna och har därför ett särskilt bevarandevärde.

Åtgärder: Området ska även i fortsättningen betas tillsammans med ädellövskogen. Betet ska fortsätta med samma betestryck som varit fallet de senaste åren. En liten variation i betestryck beroende på årsmån är tillåten.

Restaureringar:

- -

Löpande skötsel:

- Fortsätt med betet.
- Håll efter eventuellt lövsly som dyker upp på strandängen.

2.1.16. Skötselområde 16, Alskäret och Balkgrundet

Areal: 0,11 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Skär och små öar i Östersjön, 1620

Beskrivning: Alskäret (delområde 16a) ligger ca 60 m norr om Lindholmen. Trädskiktet består av ett par granar och yngre träd av klibbal. Buskskiktet är mycket tätt av lövsly, vide och en. Till häckfåglarna på Alskäret hör knölsvan, gräsand, sothöna och sävsparv.

Balkgrundet (delområde 16b) ligger ca 300 m öster om ön Tväsäck. Trädskiktet består helt av yngre klibbal medan buskskiktet består av lövsly och slån. Till häckfåglarna hör knölsvan och fiskmås.

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: De små öarna Alskäret och Balkgrundet ska även i fortsättningen vara öar med ett tätt träd- och buskskikt och därmed lämpliga miljöer för olika fågelarter.

Naturvärden:

Alskäret och balkgrundet är viktiga häckningsmiljöer för många fågelarter.

Åtgärder: Fri utveckling.

Restaureringar:

- -

Löpande skötsel:

- -

2.1.17. Skötselområde 17, Lindholm

Areal: 4,03 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ, 9070

Beskrivning: Lindholm är en kuperad, skogklädd ö som ligger ca 50 m från fastlandet. Lindholm betas årligen av nötkreatur. Berg går i dagen på de högstbelägna delarna samt närmast stränderna. Trädskiktet domineras av tall där de äldsta träden är minst 150 år gamla. Några av tallarna börjar få kronor som kan passa som boträd för fiskgjuse eller havsörn. I den södra delen är inslaget av björk stort och här finns också en större öppen yta. Längs stränderna tillkommer klibbal. Mest anslående i trädskiktet är dock de ca 15 grova, hamlade lindarna. De grövsta lindarna har en stamdiameter på ca 10 dm och en uppskattad ålder på ca 200 år. Alla lindarna är ihåliga och återhamlade för ca 10 år sedan. Buskskiktet är tack vare betet gles och består av en, slån, nypon och björnbär. Fältskiktet innehåller flera betesgynnade indikatorarter: gullviva, bockrot och brudbröd samt adam och eva. Även signalarten tandrot förekommer, en art som visar på näringsrika skogar men höga naturvärden. På den sydöstra delen av Lindholm finns en större hägerkoloni vilket sätter sin prägel på öns fågelliv. En annan art som häckar på ön är den rödlistade drillsnäppan (NT).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: Hävdnen på Lindholm ska fortsätta så att ön även i fortsättningen behåller sin karaktär av betad skog med ett gles trädskikt. De gamla lindarna ska hamlas på traditionellt sätt. Det kommer att råda fritt tillträde till Lindholm men skyltar kommer att sättas upp som rekommenderar försiktighet för att inte störa fågellivet.

Naturvärden:

- De ihåliga lindarna ger förutsättningar för en mycket värdefull insektsfauna. Lindmiljöer vid Övre Lagnö, ca 1,5 km åt nordost, visade sig vid en inventering utförd 2008 ha en mycket värdefull skalbaggsfauna.
- De gamla tallarna ger förutsättningar för en värdefull lägre fauna.
- Naturbetesmarken är livsmiljö för hävdgynnade växter.

- Hägerkolonin är ett mycket speciellt inslag som sätter sin prägel på Lindholm och omgivningarna.
- Några av tallarna börjar få förutsättningar som boträd för havsörn och fiskgjuse.

Åtgärder:

Restaureringar:

- -

Löpande skötsel:

- Fortsatt nötbete.
- Återkommande hamling av de gamla lindarna.
- Håll efter eventuellt uppslag av lövsly.

2.1.18. Skötselområde 18, Tväsäck

Areal: 2,61 ha

Naturtyp enligt Natura 2000: Trädklädda betesmarker av fennoskandisk typ, 9070

Beskrivning: Ön Tväsäck ligger nästan mitt i Lagnöströmmen, mellan Breviksudde och Uggeludden. Ön är ganska kuperad och på flera ställen går berget i dagen. Trädskiktet domineras av tall, gran och ek. Tall och ek har stamdiameter på som mest 6 dm och en ålder på som mest ca 150 år medan granarna har en diameter på ca 5 dm och har en ålder på ca 100 år. Ett par av tallarna börjar få kronor som i en nära framtid kan passa som boträd för havsörn eller fiskgjuse. På gran- respektive tallstammar finns kläckhål av skalbaggar granbarkgnagare och svart praktbagge, två arter som är ganska ovanliga och kräver gamla, gärna solexponerade träd. Andra trädslag som förekommer är asp, björk, klibbal och lind, samtliga av klenare dimensioner. Asparna har en stamdiameter på som mest 3 dm och en uppskattad ålder på knappt 100 år. Tväsäck har troligen betats tidigare och buskskiktet är därför fortfarande ganska glest men ön är under igenväxning. Buskarter som förekommer är en, lövsly, måbär och nypon. Även fältskiktet har fortfarande en viss betesprägel med arter som gullviva, mandelblomma och gökärt. Död ved förekommer ganska rikligt i form av stående, döda granar, tallar och ekar samt lågor av tall, gran och björk. På den döda granveden förekommer svamparna klibbticka, knölticka, violticka och brödticka. I några av ekarna finns mindre håligheter. Till häckfåglarna på Tväsäck hör bl.a. den rödlistade drillsnäppan (NT).

Bevarandemål och gynnsamt tillstånd: På ön ska det växa blandskog med gamla tallar, granar och ekar samt finnas död ved av samma trädslag.

Naturvärden:

- Gamla tallar, granar och ekar samt död ved av samma trädslag ger förutsättningar för en värdefull lägre fauna.
- Död ved och bark på gamla träd är en värdefull livsmiljö för svampar, mossor och lavar.
- Några av tallarna börjar få förutsättningar som boträd för havsörn och fiskgjuse.

Åtgärder:

Restaureringar:

- Skapa ljusbrunnar runt äldre tall och ek genom att ta bort lövsly och unggranar i en radie om ca 5 m runt stammarna.

Löpande skötsel:

- Håll efter föryngring av lövträd och gran i ljusbrunnarna runt äldre tall och ek.

Kommentar: Om bete skulle bli aktuellt i framtiden är detta en fördel för naturvärdena på Tväsäck.

2.1.19. Anordningar för friluftslivet

Vandringsleder: Vandringsleder kommer att utgå från skötselområde 1. Norr om vägen går en markerad led i den gamla barrskogen (skötselområde 8). Den kommer att gå genom de olika naturtyper som finns i området: grandominerad barrskog, talldominerad barrskog och hållmarksskog.

En annan vandringsled leder via åkerkanten i den östra delen av reservaten till strandängarna i söder. Det kommer också att vara möjligt att ta sig ut till Lindholm då det är lågvatten. Här kommer det dock inte att handla om någon markerad led.

Utsiktsplattform: I den sydöstra delen av åkern kommer en utsiktsplattform att anläggas och från denna kommer det gå att studera strandängarnas fågelliv utan att behöva beträda dessa. Den del av leden som leder till plattformen kommer att vara inhägnad för att minimera kontakten mellan besökare och betesdjuren.

Informationsskyltar: Skyltar med allmän information om naturreservatet kommer att placeras i skötselområde 1, Edgars. Här finns dessutom annan information om natur och kultur i S:t Anna. Skyltar som informerar om strandängarnas djur och växter kommer att placeras där den markerade leden ansluter till strandängarna sydost om Edgars. Samma information kommer också att ges i anslutning till strandängarna vid Uggelholmen (skötselområde 15).

Toaletter: Toaletter kommer att finnas i anslutning till byggnaderna i skötselområde 1.

2.2. SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

Skötselåtgärd	När	Var	Prioritet
Betesdrift	Årligen	Omr. 4, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17	1
Återställande av trädgård	2010-2011	Omr. 1	1
Hamling av lindar	2010-2020, vart 3:e till 7:e år	Omr. 14, 17	1
Åkerbruk	Årligen (träda tillåten)	Omr. 2, 9	2
Röjning av igenväxningsvegetation	2010-2013	Omr. 2, 3, 5, 10, 11	2
Utglesning av trädsikt	2010-2015	Omr. 1, 6, 8	2
Ljusbrunnar kring äldre lövträd och tall	2010-15	Omr. 12, 18	2
Ingen åtgärd		Omr. 7, 8, 16	

2.3. JAKT

Söderköpings kommun har jakträttigheterna på fastigheten.

2.4 UTMÄRKNING AV RESERVATETS GRÄNS

Utmärkning av reservatsgränsen ska utföras av naturvårdsförvaltaren enligt svensk standard SIS 031522 och enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

3. Tillsyn

Tillsyn av reservatet skall ombesörjas av Söderköpings kommun.

4. Dokumentation och uppföljning

Effekterna av utförda skötselinsatser måste alltid följas upp. Uppföljningen ska sedan ligga till grund för förändringar av skötselmetoder och revidering av skötselplanen.

4.1. DOKUMENTATION OCH INVENTERINGAR

Inga särskilda inventeringar planeras i dagsläget inom reservatet.

Systematiska inventeringar av dagfjärilar (linjetaxering), strandängsfåglar (revirkartering) och betesmarksväxter (inventeringsrutor) bör genomföras senast 2011 för att dokumentera naturvärdena i naturreservatet och för att kunna följa upp skötseln i naturreservatet.

Organismgrupper som det i dagsläget inte finns någon eller bara lite kunskap om i naturreservatet men där det finns förutsättningar för en mycket värdefull och skyddsvärd fauna, är vedlevande insekter knutna till ihåliga lindar (omr. 14 och 17) samt insektsfaunan i torrängen (omr. 11). En dokumentation av faunan i lindmiljöer och torrängar bidrar till kunskapen om organismer knutna till dessa miljöer samt vid en revidering av skötselåtgärder.

4.2. UPPFÖLJNING AV EFFEKTER AV SKÖTSELÅTGÄRDER

En uppföljning av naturvärdenas utveckling ska ske i de områden där åtgärder genomförs. Genomförandet av skötselplanens åtgärder skall följas upp så att den genomförda skötseln leder till att bevarandemålen uppfylls på sikt.

5. Finansiering av naturvårdsförvaltningen

5.1. FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Alla i planen redovisade åtgärder bekostas av offentliga medel. Även andra finansiärer, exempelvis fonder eller stiftelser, kan bli aktuella. Dessa medel skall i så fall administreras av Söderköpings kommun. Eventuella intäkter från gagnvirke tillfaller kommunen.

6. Kartor

Skötselområden i Nedre Lagnö naturreservat

